

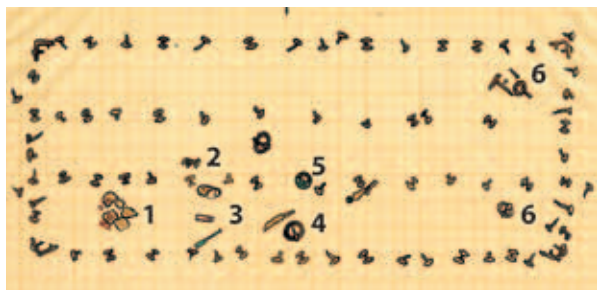
ROSBEKENDELSE

Blandt de mindre kendte danske gravpladser fra vikingetiden er Ketting på Als. Det skyldes til dels, at dens 30 grave blev undersøgt gennem tretten år mellem 1925 og 1937, mange af dem usagkyndigt, men andre med fuld forsvarlig dokumentation af Jens Raben fra Museet på Sønderborg Slot. To af gravene hører til de interessante ryttergrave med sporer og stigbøjler.

På grund af sammenlægningen af de sønderjyske museer til Museum Sønderjyl-

Kvindegrav fra Ketting.

Kvindegraven indeholdt
 1: Lerkar, fem glasperler,
 krucifiks.
 2: To jerngenstande.
 3: Hvæssesten og bronze-
 genstand.
 4: jernkniv.
 5: Ring og lås fra et skrin.
 6: Ringe med vedhæng.
 Resten er kistenagler m.m.

land er oldsagerne fra Sønderborg i 2012 blevet overført til museet i Haderslev. Her ved har et fund set dagens lys, som ganske vist blev udgravet allerede i sommeren 1927 og i 1936 blev nævnt ganske kort på tryk, men ikke har været afbildet eller har fået den opmærksomhed, det fortjener.

Der er tale om gravpladsens tredje undersøgte grav, som blev anlagt i den første halvdel af eller midt i 900-årene. I en ca. 2x1 m stor tømret kasse fandtes en mængde jernnagler, store jernringe og jernbeslag, som afslører, at der er tale om en såkaldt vognfading, en aftagelig vognkasse. Datidens container, kan man sige. I graven fandtes skårene af et lerkar, dele af et beslået træskrin, en hvæssesten af udsøgt lag-

delt skifer, en jernkniv, en bronzegenstand og to yderligere jerngenstande. Hen mod vognkassens hjørner var anbragt små jernringe med torshammer- og stavformede vedhæng, altså amuletter som refererer til asatroen. De har antagelig været monteret på trækisten. Skeletdele var ikke bevaret, men af kistens form kan man slutte, at der må være tale om en kvinde, og af oldsagerens placering og art, at hun var nedlagt med hovedet i vest og at hun var voksen.

I tilknytning til fem glasperler af forskellig farve lå noget helt usædvanligt, nemlig tre brudstykker af hvad der oprindeligt har været et hængeskrucifiks af sølv. Delene omfatter benene, den ene hånd og øskenen, som krucifikset har været ophængt i. Kru-

*Jernringe med vedhæng fra
 Ketting-kvindegraven, gen-
 givet i halv størrelse.*

Fem glasperler, krucifikset og hvæssestenen af smukt lagdelt skifer fra kvindegroven i Ketting. Genstandene er vist i naturlig størrelse. Krucifikset er Danmarks ældste.

Gravrekonstruktionen og fotografierne af Ketting-oldsagerne skyldes Jørgen Andersen.

cifikset er fremstillet af to stykker sølvblik – en flad plade, som udgør bagsiden, og et såkaldt presblik, som danner Kristusfiguren. Dennes detaljer er sirligt fremhævet med filigran og granulation.

Selv om de bevarede dele af dette opsigstvækkende stykke er få og små, er det tilstrækkeligt til at konstatere en slående lighed med et krucifiks, som er fundet i en kammergrav ved handelspladsen Birka i Sverige. Ketting-krucifikset er en anelse større, men til gengæld er det fra Birka for-

gyldt. Krucifikser i halskæde og torshammeramuletter monteret på en vognfading er meget sjældne og kendes kun fra gravpladsen Thumby-Bienebek nær Hedeby.

Men hvordan forklare den mærkelige kombination kors og torshamre? Flere muligheder kan tænkes. Blev torshamrene måske tilføjet mod den gravlagtes vilje, fordi de efterladte ville sikre sig, at alt gik vel i det hinsides? Eller er det et tegn på en sammenblanding af den hedenske og den kristen tro i en forvirret overgangstid, hvor det kunne give tryghed at holde på begge religioner?

Vi kender andre eksempler på, at de to tros-symboler optræder sammen. Der kendes således torshamre med korsformet dekoration, og meget kendt er støbeformen fra Trend i Himmerland med fordybninger til fremstilling af to torshammer- og to korsvedhæng på den selvsamme sten. Torshammeren dukker i det hele taget ganske sent op i asatroens historie, og her kan den have fået en rolle som forgænger for Kristi kors. Det er måske sådan, at overklassen i vikingetiden har opfattet torshammeren.

Det forgylde sølvkors fra Birka. 3:2.

Fot: SHM, Stockholm.

Silke Eisenschmidt